

De Rebel #2 vraag 1

Vorbij de capaciteit van de mind.

1 juni 1987 PM in het Chuang Tzu Auditorium.

Vraag 1

Geliefde meester, de laatste paar weken ben ik in staat geweest te zitten en mijn mind stil te laten zijn – soms voor slechts een seconde, maar soms voor langere tijd. Sinds dat gebeurde, heb ik veel moois ervaren alsof deze stilte het universum als het ware naar binnen uitnodigt. Tijdens deze glimpen is er geen twijfel, geen ‘mij’ om te twijfelen. Daarna twijfel ik. Ik weet niet of deze twijfel van mijn mind komt of van een innerlijke wetenschap dat er nog zo veel meer is. Meester, kan ik erop vertrouwen dat ik op weg ben naar meditatie, of is mijn mind zo sluw om te maken dat ik geloof dat ik dat ben?

Antar Devopama, de mind is in staat allerlei soorten illusies, hallucinaties te creëren. Maar mind is niet in staat de illusie van meditatie te creëren, om de eenvoudige reden dat meditatie een afwezigheid is van de mind. Alle andere illusies en hallucinaties hebben de tegenwoordigheid van de mind nodig; ze zijn mind projecties. Alleen meditatie is voorbij de capaciteit van de mind. Omdat het voorbij de mind is, heeft de mind geen ervaring van meditatie; het kan jou niet misleiden. Als jij je meditatief voelt, stil, zonder gedachten, onschuldig, een zuivere ruimte, kun je erop vertrouwen dat je de tempel van meditatie bent binnengegaan.

Mind is zeker sluw, maar er is een grens aan die sluwheid, en mind vindt die grens in meditatie. Meditatie is in feite de dood van de mind; de mind kan het niet aan. Dus als er iets van meditatie gebeurt, kun je het totaal vertrouwen. De vragen komen slechts op als je terug in de mind komt. Jouw meditatie is er slechts een paar momenten, dan ben je weer terug in de mind; en de mind begint wantrouwen te creëren. Dat is de natuur van de mind, wantrouwen creëren. Het begint vragen te creëren. Maar als je in meditatie bent – deze paar ogenblikken – kan de mind helemaal niets zeggen. Gedurende deze paar ogenblikken, bestaat de mind praktisch niet; zijn functie stopt.

Een katholieke priester, een dominee, en een rabbi ontmoeten elkaar op de golfbaan en besluiten te wedden over wie er gaat winnen. Maar eerst moesten ze besluiten welke hoeveelheid van hun winst ze terug aan god zullen geven. “Laten we een kleine cirkel op de grond tekenen. Onze winst omhooggooien, en wat in de cirkel landt gaat naar god,” stelde de priester voor. “Nee, laat ons een grote cirkel tekenen,” zei de dominee, “Het geld omhooggooien en wat buiten de cirkel valt zal naar god gaan.” Wacht, “riep de rabbi uit. “Vergeet al die cirkels. Laten we het geld omhooggooien, en wat boven blijft kan god houden.”

Mind is erg slim. Maar wat meditatie betreft is mind absoluut impotent. Jouw vraag is, “De laatste paar weken ben ik in staat geweest te zitten en mijn mind stil te laten zijn – soms voor slechts een seconde, maar soms voor langere tijd. Sinds dat gebeurde, heb ik veel moois ervaren alsof deze stilte als het ware het universum naar binnen uitnodigt. Tijdens deze glimpen is er geen twijfel, geen ‘mij’ om te twijfelen. Daarna twijfel ik. Ik weet niet of deze twijfel van mijn mind komt of van een innerlijke wetenschap dat er nog zoveel meer is. Meester, kan ik erop vertrouwen dat ik op weg ben naar meditatie, of is mijn mind zo sluw om te maken dat ik geloof dat ik dat ben?”

Mind is daar niet toe in staat. Maar er is nog iets wat je moet onthouden: wat voor mooie ervaringen je ook zullen overkomen, jouw innerlijk wezen weet perfect dat er nog heel veel meer is. De mind weet dat niet, de mind is erg arm. Al zijn ervaringen zijn erg werelds – over geld, over macht, over aanzien, over geleende kennis, over duizend en één dingen maar ze zijn allemaal onbelangrijk. Mind heeft geen inzicht, of zelfs maar een vermoeden dat er een droomwereld binnenin jou bestaat, een gouden plek.

Mind kan niet bevatten wat gelukzaligheid is, wat het is om totaal bewust te zijn, waar extase uit bestaat. Mind is daar niet voor bestemd. Maak het onderscheid duidelijk: mind is voor de objectieve wereld – daar heeft het enorme capaciteit. De hele wetenschap is een creatie van de mind. Meditatie is voor de innerlijke, subjectieve wereld. Vandaar dat in het Oosten wetenschap zich niet kon

ontwikkelen, en in het Westen Gautama Boeddha niet geboren kon worden. Het Westen bleef beperkt tot de mind, bereikte de diepste geheimen van de materie maar niet, zelfs geen enkele glimp van de innerlijke wereld. En in plaats van zijn onbekwaamheid te accepteren, zegt de mind eenvoudig dat er geen innerlijke wereld is. Op deze manier kan het zijn impotentie verbergen. Eeuwenlang werkte het Oosten alleen op meditatie. Meditatie kan geen technologie creëren. Meditatie kan je geweldige ervaringen van je onsterfelijkheid geven, van de universele goddelijkheid, van een oceanische extase. Maar meditatie is niet capabel – op dezelfde manier als de mind niet capabel is -- om iets over materie te weten. Vandaar dat in het Oosten de mystici het bestaan van de buitenwereld gewoon hebben ontkend, door te zeggen dat het een spel is, het is een illusie. Het is dezelfde logica. Mind ontkent de innerlijke wereld – dat er geen innerlijke wereld is, geen spirituele wereld, geen ziel, niets goddelijks, alles is solide materie. Meditatie ontkent aan de andere kant, op eenzelfde manier dat er niet echt iets buiten is – het echte is vanbinnen. Vandaar dat het Oosten arm is gebleven – tenminste uiterlijk arm; haar rijkdom is innerlijk. Het Westen is rijk geworden – tenminste van buiten; zijn armoede betreft het innerlijk. De mens die ik voor de toekomst zie zou geen van beiden moeten ontkennen; het is niet nodig – er is geen conflict, er is geen tegenstrijdigheid.

Mind is voor de materie, en materie is een werkelijkheid, niet een illusie. Meditatie is voor bewustzijn, en bewustzijn is een hogere werkelijkheid – niet een bijproduct van materie, of enkel een hypothese; het is een experimenteel feit. Zonder enige uitzondering heeft iedereen die naar binnen ging bewustzijn gevonden. Ik wil dat de nieuwe mens rebelleert tegen het Westen en rebelleert tegen het Oosten, want zij hebben de mens verdeeld en ze hebben de voorstelling van de mens verdeeld. Ze hebben allebei een zekere armoede gecreëerd, terwijl de mens aan beide zijden rijk kan zijn. Er is helemaal geen conflict. Je kunt mediteren in een gouden paleis; het goud in het paleis zal jouw meditatie niet verstoren. Het is niet nodig om de wereld op te geven; het is in feite verbazingwekkend dat mensen die de wereld een illusie noemden erop stonden om haar op te geven. Als het een illusie is, wat ga je dan opgeven? Als ze niet bestaat, waar ga je dan heen? Wat is er om op te geven? Elk zintuig zegt je duidelijk dat de wereld werkelijk is – het is gewoon dat jouw meditatie niet in staat is de objectieve werkelijkheid binnen te dringen. Als de wereld echt onwerkelijk was, dan zou het opgeven van de wereld niet als iets heiligs zijn gezien, maar als iets stoms. Je verloochent in de ochtend je dromen toch niet – “Ik geef al mijn dromen van de nacht op, ze waren allemaal onwerkelijk.” Als ze onwerkelijk waren, wat valt er dan op te geven? Ik heb nog nooit iemand zijn dromen zien opgeven. Maar alle mystici hebben in het verleden de wereld onwerkelijk genoemd, en toch erop gestaan haar op te geven, door naar de bergen en de woestijnen te gaan. Er is enige vrees, het is niet nodig om te vluchten... En de angst is dat hun mind en al hun zintuigen de werkelijkheid van de wereld benadrukken wat tegen hun ervaring van meditatie ingaat. Ze bevinden zich in een groot dilemma. Om gewoon een vredige staat te hebben is het beter een van de twee illusoir te noemen en er van weg te vluchten zodat je niet langer gespleten, in een dilemma, in enig probleem bent. Ze proberen het leven eenvoudig te maken. De wetenschapper heeft bewustzijn ontkent, hij heeft alles van het innerlijk ontkent. Het is zo stom want simpele logica zal je vertellen dat als er iets buiten is, er ook een binnen bestaat. Zonder het binnen, hoe kan het buiten bestaan? Ze zijn samen, onvermijdelijk, onafscheidbaar. Maar de wetenschapper heeft hetzelfde probleem, hetzelfde dilemma. Zijn hele kennis, ervaring, experimenten en conclusies betreffen de objectieve wereld. Hij moet meditatie ontkennen want dan raakt hij in verwarring. Als er iets is als meditatie, als er iets als een goddelijk wezen binnenin de mens is, dan worden al zijn grote pogingen in de fysica, in de scheikunde en in de biologie, triviaal. Het is makkelijker om te zeggen dat er geen ziel is, geen bewustzijn.

Op deze manier heeft de mens in het verleden zijn conflict opgelost. Maar dit heeft in feite niets opgelost, het heeft hem in zekere zin allebei, rijk maar ook arm, gemaakt. Wat ik me voorstel voor de nieuwe mens is dat hij rijk aan beide kanten moet zijn, het is niet nodig om arm te zijn. Hij moet rijk zijn in wetenschap, in technologie, in alles wat de mind kan doen, en hij moet rijk zijn in meditatie, in liefde, en extase. En het is niet nodig om enige tegenspraak te creëren. De functie van de mind is begrensd, en de functie van meditatie is begrensd. Hun terreinen overlappen elkaar niet.

Devopama, er is zeker veel meer te ervaren, je zult merken dat je nog veel meer te wachten staat, en deze uitspraak zal voor altijd waar blijven. Wat je ook ervaart, je zult ontdekken dat je nog veel meer staat te wachten. Het innerlijk is net zo onuitputtelijk als wat er daarbuiten is. In de Middeleeuwen geloofden religieuze mensen dat de aarde het centrum van het hele universum was, en dat de sterren er rondom hingen als lantarens om licht in de nacht te geven als de zon onder was – ze waren bijna aan te raken, zo dichtbij. Toen de wetenschap steeds meer inzicht kreeg, wekte het verbazing te weten dat deze sterren zo ver weg waren – de dichtstbij zijnde ster is vier lichtjaren weg. Ze moesten een nieuwe meting uitvinden, het lichtjaar, want mijlen konden dit niet. Een lichtjaar is de gemeten afstand die een straal in een jaar aflegt, en de lichtsnelheid is honderd zesentachtigduizend mijl per seconde. Met die snelheid kan de meest dichtbij zijnde ster in vier jaren bereikt worden – en we hebben bijna vier miljoen sterren ontdekt. Met het blote oog kun je in de nacht ongeveer driehonderd sterren zien. Je zult verbaasd staan, omdat je denkt dat je duizenden sterren ziet... probeer te tellen! Niemand is in staat geweest er meer dan driehonderd te tellen. Dan raakt hij in de war, dan begint hij te vergeten of hij deze ster al meegerekend heeft of niet. Maar wetenschappers zeggen dat de ogen niet meer dan driehonderd sterren kunnen zien, en er zijn er vier miljoen. En elke dag worden er nieuwe sterren ontdekt die verder weg zijn, zo ver weg dat het bijna onvoorstelbaar is. Er zijn sterren gevonden waarvan het licht op weg naar de aarde ging toen er nog geen aarde was... dat betekent vier miljard jaar geleden, en hun licht heeft ons nog niet bereikt – vier miljard jaar met die snelheid.

En wetenschappers zeggen dat er sterren zijn die nooit zullen weten dat de aarde ooit bestond, omdat tegen de tijd dat hun licht haar zal bereiken de aarde verdwenen zal zijn, de zon zal dood zijn. Ze begonnen de reis toen de aarde en de zon nog niet bestonden en ze zullen aankomen als beiden er niet meer zijn. Ze zullen nooit weten dat er ooit een planeet als de aarde bestond. En wetenschappers zijn geschokt en verrast omdat er elke dag nieuwe sterren weer tevoorschijn komen. Sinds onze instrumenten om afstand te meten steeds subtieler en verfijnder worden, zijn er nieuwe sterren ontdekt.

Albert Einstein, misschien de enige mens in de geschiedenis die zijn hele leven aan de sterren heeft gewijd, zei tenslotte, "Hun aantal is oneindig, en bovendien bewegen ze met dezelfde snelheid als het licht van een centrum vandaan waar wij niets over weten. Ze verspreiden zich allemaal steeds verder weg." Het lijkt misschien dat het idee in de Middeleeuwen een erg oud en antiek idee is geweest, maar de sterren waren dichterbij! In miljoenen jaren zijn ze ver weg bewogen – en het is zeker dat de aarde niet het centrum is. Ze is zo klein dat ze bijna verwaarloosbaar is. Zelfs onze grote ster, die zesduizend keer groter is dan de aarde, is een middelmatige ster, er zijn duizend keer grotere sterren dan onze zon. En de wetenschap is nog niet in staat geweest om het centrum te vinden waar ze in alle richtingen vandaan bewegen. Bertrand Russell heeft een mooi verhaal...

Een christelijke priester had een droom dat hij was gestorven, en natuurlijk bereikte hij de hemel. Maar hij was erg geschokt want de deuren van de hemel waren zo groot dat hij niet kon zien waar ze eindigden. In alle richtingen zover als hij kon zien was de deur. En hijzelf leek, vergeleken bij de deur wel een mier. Hij was erg geschokt: "Dit is erg respectloos. Ik hoopte dat god hier aan de poort zou staan, en engelen op hun harp zouden spelen, 'Alleluja!'" De poort was gesloten. Hij klopte, maar hij vroeg zichzelf af, "Wie zal het horen?" De poort was zo enorm; zijn klopp was zo'n klein geluid, bijna onhoorbaar. Drie dagen van voortdurend kloppen waren nodig. Toen opende de heilige Petrus een raam en keek naar beneden. Hij had duizend ogen. De priester viel onmiddellijk op zijn knieën en zei, "god." Sint Petrus zei, "Ik ben god niet, ik ben enkel de portier. Je moet mijn naam wel eens gehoord hebben, Sint Petrus. Wat god betreft, ik ben nog niet in staat geweest hem te zien. Het is een erg uitgestrekte ruimte. Ofschoon ik duizend ogen heb, ben ik nog niet in staat geweest, in tweeduizend jaar om hem te vinden." De priester zei, "Dit is ongelooflijk. En Jezus Christus dan?" Sint Petrus zei, "Ik heb hem ook niet gevonden, deze plek is zo groot. Ik ben al tweeduizend jaar aan het zoeken. En wie ben jij?" Hij zei, "Ik ben een christelijk priester van de aarde." Sint Petrus zei, "Dat zegt me niet zoveel. Wat is het index nummer van jouw aarde, welke aarde? Er zijn miljoenen aarden; elke ster heeft zijn eigen zonnestelsel, heeft zijn eigen planeten, zijn eigen manen, zijn eigen aarden. Dus geef me het

index nummer, en ik zal naar de bibliotheek rennen om uit te vinden van welke aarde jij komt." De priester zei, "Mijn God! Ik heb nooit iets van enig index nummer gehoord. Ik kom van het zonnestelsel." Sint Petrus zei, "Elke ster heeft zijn eigen zonnestelsel, en er zijn miljoenen zonnestelsels. Heus, je zult me het index nummer moeten geven."

Het werd een nachtmerrie. Er was geen sprake van dat hij verwelkomd zou worden. Eerst moest hij zijn identiteit geven, dan pas zouden de deuren opengaan. Sint Petrus verdween en zei, "Ik ga naar de bibliotheek. Misschien kan de bibliothecaris me helpen." Wachten, en wachten, en wachten...

Misschien gingen er wel duizenden jaren voorbij... hij ontwaakte uit deze nachtmerrie, en hij zei, "Mijn God! Het is beter om in leven te zijn; ik wil niet naar zo'n hemel. Ik trek al mijn gebeden die ik ooit gezegd heb terug. Het is zo vernederend."

Maar dit is de situatie. Voor ons lijkt onze aarde zo groot; vergeleken bij de zon is het niets. En de sterren zijn vergeleken bij het universum niets – alleen maar zeepbellen. Net zoals de mind steeds meer verbijsterd raakt als het komt tot diepere gebieden van de objectieve werkelijkheid, op dezelfde manier gaat meditatie almaar verder door – nieuwe ruimten blijven zich openen. Het is nooit dat je op een plek komt waar je kunt zeggen, "Hier houdt de straat op." Er is geen doodlopende straat – noch vanbinnen, noch vanbuiten. Beiden zijn oneindig. Dus het gevoel dat je kreeg dat er "nog zoveel meer is," is absoluut correct – en het zal voor altijd relevant blijven! Het is niet zo dat je op een dag zult zeggen, "Nu is de reis voorbij." Er is geen doel, er is alleen maar een mooie pelgrimstocht. Maak er het beste van – buiten je en binnenin je. Heb alle mogelijke ervaringen, en ga verder. Gautama Boeddha eindigde gewoonlijk zijn toespraken met het woord *charaiveti*: ga voort, ga voort. Stop nooit en denk nooit dat je aan het einde bent gekomen.